

Davosin julistus

2018

Kulttuuriministereiden kokous
20.–22. tammikuuta
Davos, Sveitsi

Kohti korkealaatuista eurooppalaista rakennuskulttuuria

Kulttuuriministerit ja Euroopan kulttuuriyleissopimuksen allekirjoittajavaltioiden ja Euroopan neuvoston tarkkailijavaltioiden valtuuskuntien johtajat, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön (Unesco), Kulttuuriomaisuuden säilyttämisen ja restauroinnin kansainvälisen tutkimuskeskuksen (ICCROM), Euroopan neuvoston ja Euroopan komission edustajat sekä Euroopan arkkitehtineuvoston, Euroopan aluesuunnitteluneuvoston (European Council of Spatial Planners), Rakennussuojelun ja kulttuuriympäristöjen vaalimisen asiantuntijajärjestön (ICOMOS International) ja Europa Nostran edustajat, jotka ovat kokoontuneet 20.–22. tammikuuta 2018 Sveitsin Davosissa Sveitsin valaliiton liittopresidentti, liittohallituksen sisäministeriön johtajan Alain Berset'n kutsusta kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 kunniaksi ja juuri ennen Maailman talousfoorumien vuosikokousta ja jotka

katsovat, että nykyiset haasteet, kuten talous- ja rahoituskriisin pitkäkestoiset vaikutukset, neljäs teollinen vallankumous, kaupungistumisen kiihtyminen, syrjäisten alueiden taantuminen, muuttoliike, yhteiskunnallinen muutos, kasvava epätasa-arvoisuus, ilmastonmuutos ja muut ympäristöongelmat, vaikuttavat merkittävästi elinympäristöömme;

tiedostavat, että kansainvälinen yhteisö on edistynyt huomattavasti tiellä kohti osallistavampaa ja kestävämpää maailmaa, mutta että edelleen on tarpeen vahvistaa tähän liittyviä toimia ja kehittää uusia lähestymistapoja Euroopan rakennetun ympäristön kulttuuristen arvojen suojelemiseksi ja edistämiseksi;

ottavat huomioon, että korkealaatuisella rakennetulla ympäristöllä on ratkaiseva merkitys sellaisen kestäväen yhteiskunnan luomisessa, jonka ominaispiirteitä ovat hyvä elämänlaatu, kulttuurien

monimuotoisuus, yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointi, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja yhteenkuuluvuus sekä talouden tehokkuus;

katsovat, että niin rakennetun ympäristön kuin avoimen maiseman laatu on yleisesti vaarassa heikentyä kaikkialla Euroopassa, kun otetaan huomioon rakentamisen arkipäiväistyminen, suunnitteluun liittyvien arvojen puuttuminen ja kestävyystekijöiden laiminlyönti, kasvottoman yhdyskuntarakenteen laajentuminen, vastuuton maankäyttö, historiallisen kerroksellisuuden heikentyminen sekä alueellisten perinteiden ja identiteettien kuihtuminen;

toteavat, että nyt on korkea aika ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että nykyiset ja tulevat yhteiskunnalliset ja taloudelliset sekä ympäristöön ja ilmastoon liittyvät muutokset ja kehityssuuntaukset eivät heikennä rakennetun ympäristön laatua enää yhtään enempää, vaan että ne nähdään mahdollisuutena parantaa asioita; katsovat myös, että juuri oikea aika näille toimenpiteille on kulttuuriperinnön eurooppalainen teemavuosi 2018, jonka tavoitteena on rakennetun ympäristön historiallisen arvon tunnustaminen;

korostavat, että jokaisella on taustastaan riippumatta oikeus kokea ja jakaa kulttuuriympäristö sekä olla osa sitä, että tapamme elää yhdessä ja kehittyä yhteiskuntina liittyy lähtökohtaisesti kulttuuriin ja että elinympäristömme muokkaaminen on siten ennen kaikkea kulttuurinen teko,

antavat seuraavan julistuksen:

Kulttuuri on rakennetun ympäristön ytimessä

1. Kulttuurin avulla voidaan luoda ja vauhdittaa taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä. Se muokkaa identiteettiämme ja on osa perintöämme. Siksi kulttuurin on oltava kehityspolitiikan keskiössä ja meidän on painotettava sen merkitystä yhteisen hyvän tavoittelussa. Demokraattinen, rauhanomainen ja kestävä kehitys ei ole mahdollista ilman kulttuurin ratkaisevaa panosta.
2. Kehityspolitiikassa on korostettava tarvetta painottaa kulttuurin ja kestävyuden merkitystä kaikkialla ja kaikilla tasoilla. Eurooppalaisen maiseman ja kulttuuriperinnön arvo ja ainutlaatuisuus on tuotava selkeästi esiin, ja huomiota on kiinnitettävä kaupunkien ja kaupunkialueiden ohella myös syrjäisiin alueisiin ja maaseutuun sekä niiden välisiin yhteyksiin.
3. Rakennetun ympäristön alalla on kiiireellisesti omaksuttava kokonaisvaltainen ja kulttuurilähtöinen lähestymistapa, sekä

humanistinen näkemys tavastamme muokata elintilaamme ja perintöä, jonka jätämme jälkeemme.

Rakennuskulttuuri käsitteenä

4. Käsite ”rakennuskulttuuri” kattaa kaiken ihmisen toiminnan, joka muuttaa rakennettua ympäristöä. Rakennettu ympäristö on nähtävä yhtenä kokonaisuutena, jonka muodostavat kaikki rakennus- ja suunnittelukohteet, jotka ovat juurtuneet luonnonympäristöön ja ovat siihen yhteydessä. Rakennuskulttuuri kattaa olemassa olevat rakennukset, kuten muistomerkit ja muut kulttuuriperinnön osa-alueet, sekä nykyaikaisten rakennusten, infrastruktuurien, julkisten tilojen ja maisemien suunnittelun ja rakentamisen.

5. Arkkitehtuurin sekä rakenne- ja maisemasuunnittelun ja niiden aineellisen toteuttamisen lisäksi rakennuskulttuuri ilmenee rakennushankkeiden, infrastruktuurien, kaupunkien, kylien ja rakentamattoman maiseman suunnitteluprosesseissa.

6. Rakennuskulttuurilla tarkoitetaan yhtä lailla yksityiskohtaisia rakennusmenetelmiä kuin laajamittaisia muunnoksia ja kehityssuuntia, ja siinä yhdistyvät niin perinteinen ja paikallinen rakennustaito kuin innovatiiviset tekniikat.

Näkemyksemme korkealaatuisesta rakennuskulttuurista

7. Tarvitsemme kipeästi uutta ja mukautuvaa lähestymistapaa rakennetun ympäristömme muokkaamiseen. Sen on perustuttava kulttuuriin, edistettävä aktiivisesti sosiaalista yhteenkuuluvuutta, varmistettava kestävyys ympäristön kannalta sekä parannettava kaikkien ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Tätä tarkoitetaan korkealaatuisella rakennuskulttuurilla.

8. Rakennetun ympäristön suunnittelu, kohteiden suhde rakennettuun ja luonnolliseen ympäristöönsä, tilasuunnittelun johdonmukaisuus sekä mittakaava- ja olennaisuuskysymykset ovat kaikki tekijöitä, jotka vaikuttavat suoraan elämänlaatuamme. Korkealaatuista rakennuskulttuuria voidaan luoda toteuttamalla kaikessa rakennustoiminnassa ja maisemoinnissa tietoista ja harkittua suunnittelua sekä asettamalla kulttuuriset arvot lyhyen aikavälin taloudellisen hyödyn edelle. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri täyttää siis toiminnalliset, tekniset ja taloudelliset vaatimukset ja tyydyttää samalla ihmisten sosiaalisia ja psykologisia tarpeita.

9. Kulttuuriperintö liittyy erottamattomasti korkealaatuiseen rakennuskulttuuriin. Se, miten käytämme, ylläpidämme ja vaalimme kulttuuriperintöämme tänään, on ratkaisevaa korkealaatuisten rakennuskulttuurin jatkokehittämisen kannalta.

Korkealaatuisten rakennuskulttuurin hyödyt yhteiskunnan näkökulmasta

10. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri parantaa ihmisten paikan tajuua. Antamalla ihmisille mahdollisuuden kokea elintilansa omakseen tuetaan osallistavaa ja eheää yhteiskuntaa, ehkäistään syrjintää ja radikalisoitumista sekä edistetään integroitumista ja kansalaisten tietoisuutta.

Tämä ei koske ainoastaan kaupunkien keskustoja ja historiallisia kohteita, vaan sama pätee kaikkiin eurooppalaisen elinympäristön osiin esikaupunki- ja maaseutualueet, kylät, teollisuusalueet ja infrastruktuurit mukaan luettuina.

11. Korkealaatuksella rakennuskulttuurilla luodaan elävää ja monikäyttöistä yhdyskuntarakennetta. Se synnyttää rakennettua ympäristöä, joka yhdistää erilaisia nykykulttuurin ilmentymiä kulttuuriperintöä kunnioittaen. Se tuottaa kestäviä elinoloja sekä vahvistaa yhteiskunnan kestokykyä varmistamalla ihmisarvoisen, kohtuuhintaisen ja kaikkien saatavilla olevan asuntotarjonnan.

12. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri suojelee myös ympäristöä. Se tukee kestäviä liikennejärjestelyjä ja vastuullista maankäyttöä, lisää viheralueiden määrää kaupungeissa sekä edistää terveyttä ja luonnon monimuotoisuutta.

13. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri tuottaa taloudellista lisäarvoa luomalla laadukkaampaa ja kestävämpää varallisuutta sekä yhteiskunnan taloudellisen hyvinvoinnin kannalta suotuisat olosuhteet. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri varmistaa resurssien kestäväen käytön, jotta myös tulevat sukupolvet voisivat nauttia myönteisestä yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta kehityksestä.

Kohti korkealaatuista rakennuskulttuuria

14. Korkealaatuisten rakennuskulttuurin edellytyksenä on, että suunnittelun, muotoilun, rakentamisen ja sopeutuvan uudelleenikäytön kulttuuriset, sosiaaliset, taloudelliset, tekniset ja ympäristönäkökohdat ovat yleisen edun kannalta oikeanlaisissa

tasapainossa keskenään.

15. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri on huomioitava lainsäädännössä. Kaiken rakennetun ympäristön ja kulttuuriperinnön korkeaa laatua koskevasta keskeisestä tavoitteesta on tehtävä velvoittava kaikessa toiminnassa, jolla on vaikutusta paikan tai tilan kannalta. Korkean laadun vaatimusta on pidettävä yhtä tärkeänä kuin taloudellista tai teknistä etua. Sovellettavien standardien ja normien pitäisi olla yhteensopivia korkeaa laatua koskevan tavoitteen kanssa.

16. Korkealaatuisten rakennuskulttuurien on mahdollista kukoistaa vain, jos asiasta käydään monialaista vuoropuhelua ja päättäjät, toimivaltaiset viranomaiset ja alan ammattilaiset tekevät keskenään yhteistyötä eri tasoilla ja yli sektorirajojen. Koska korkealaatuinen rakennuskulttuuri pitää sisällään luovat, toiminnalliset ja sosiaaliset näkökohdat, kaikkien sektoreiden ja ammattialojen edustajilla on oltava yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua. Monialaisten ja laajaa keskustelua herättävien suunnittelukilpailujen järjestäminen on yksi tärkeimmistä keinoista edistää rakennuskulttuurin korkeaa laatua. Korkealaatuisten rakennuskulttuurien toteuttaminen edellyttää myös kansalaisyhteiskunnan osallistumista sekä tiedostavaa ja valveutunutta yleisöä.

17. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri vaatii koulutusta ja tiedottamista, jotta sen suhteen voidaan tehdä parempia päätöksiä. Kaikki asiaankuuluvat julkisen ja yksityisen sektorin toimijat kantavat yhtäläisen vastuun seuraaville sukupolville jättämämme rakennetun ympäristön laadun varmistamisessa.

Painottavat, että rakennuskulttuuri on yhteinen hyödyke, josta hallitusten, järjestöjen ja yksityisen sektorin on kannettava yhdessä vastuuta, ja että siihen liittyviä kulttuurisia, yhteiskunnallisia, taloudellisia, teknisiä ja ympäristönäkökohtia koskevaa tietoisuutta on lisättävä pikaisesti,

ja sitoutuvat:

18. valtavirtaistamaan ja edistämään korkealaatuisten rakennuskulttuurien ajatusta ja periaatteita kaikkien sidosryhmien keskuudessa, mukaan lukien muut hallinnon edustajat ja suuri yleisö, erityisesti nuoret, sekä korostamaan kaikin asianmukaisin keinoin korkealaatuisten rakennuskulttuurien suotuisaa yhteiskunnallista vaikutusta;

19. toteuttamaan parempaa politiikkaa, jossa painotetaan rakennuskulttuurin käsitteen kulttuurisidonnaisuutta ja asetetaan visio korkealaatuisesta rakennuskulttuurista keskeiseksi poliittiseksi tavoitteeksi;
20. tukemaan tulevia toimia ja toimenpiteitä, joilla tuetaan korkealaatuisia rakennuskulttuuria koskevan vision edistämistä ja toimeenpanoa;
21. vaatimaan, että kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät niin julkiselta kuin yksityiseltä sektorilta tunnustavat korkealaatuisen rakennuskulttuurin myönteisen vaikutuksen yhteiseen hyvään ja kantavat vastuunsa sen toteuttamisesta etenkin rakennuskulttuuriin tehtävissä investoinneissa;
22. kehottamaan muita maailman alueita tunnustamaan korkealaatuisen rakennuskulttuurin arvon ja liittymään tähän toimintaan;
23. kokoontumaan viimeistään kymmenen vuoden päästä arvioimaan ja pohtimaan saavutettua edistystä korkealaatuisen eurooppalaisen rakennuskulttuurin toteuttamisessa.

Davos (Sveitsi), 22. tammikuuta 2018.

www.davosdeclaration2018.ch